

Asayişe müessir bâzı fiillerin önlenmesi hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet ve İçişleri komisyonlarından 5 er üye alınmak suretiyle kurulan Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/80; Cumhuriyet Senatosu 1/1263)

(Not : Millet Meclisi S. Sayısı : 123)

*Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 483*

9 . 8 . 1971

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 6 . 8 . 1971 tarihli 144 ncü Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oyla kabul edilen, asayişe, müessir bâzı fiillerin önlenmesi hakkında kanun tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur.
Saygılarımla.

*Sabit Osman Avcı
Millet Meclisi Başkanı*

Not : Bu tasarı 5 . 12 . 1969 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 19. 3; 5, 8, 9, 12, 29, 30. 7; 4, 5, 6 . 8 . 1971 tarihli 74, 125, 127, 128, 129, 139, 140, 142, 143 ve 144 ncü birleşimlerinde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 123)

Geçici Komisyon raporu

*Cumhuriyet Senatosu
Geçici Komisyonu
Esas No. : 1/1263
Karar No. : 3*

20 . 8 . 1971

Yüsek Başkanlığa

Millet Meclisinin 6 Ağustos 1971 tarihli 144 ncü Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oyla kabul edilen, asayişe müessir bâzı fiillerin önlenmesi hakkındaki kanun tasarısı, Millet Meclisi Başkanlığının 9 Ağustos 1971 tarihli ve 483 sayılı yazıları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gönderilmekle, Cumhuriyet Senatosunun 19 Ağustos 1971 tarihli 104 ncü Birleşiminde, «10 Ekim 1971 tarihinde yapılacak seçimlerle ilgili kanun teklifi» ni görüşmek üzere, Anayasa ve Adalet ile İçişleri komisyonlarından beşer üyenin katılmasıyla kurulan Geçici Komisyonumuza, işbu tasarıya da havalesindeki ayniyet gözetilerek, Cumhuriyet Senatosunun 20 Ağustos 1971 tarihli 105 ncü Birleşiminde tevdi edilmiş ve Komisyonumuzun 20 Ağustos 1971 tarihli Birleşiminde İçişleri Bakanı Hamdi Ömeroğlu da hazır bulunduğu halde tetkik ve müzakere olunmuştur.

I - Tasarı, asayişe müessir bâzı fiillerin önlenmesi yolunda gerekli görülen etkin tedbirlerin alınabilmesini ve asayişe temin ile yükümlü emniyet teşkilâtı ve Jandarma kuvvetleri yönünden müsademe hukukunun kanuni açıklığa ve kanuni dayanağa kavuşturularak düzenlenmesini öngörmektedir.

Toplumun huzur ve asayişini etkiliyecek ve hattâ Devletin varlığına ve bütünlüğüne yönelmiş eylemlerin önlenmesinde, toplumun huzur ve asayişini Devletin varlığına ve bütünlüğünü korumakla yükümlü kuvvetlerden emniyet kuvvetlerinin hangi hallerde silâha başvurabilecekleri ve kullanabilecekleri 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 16 nci maddesinde gösterilmiş olduğu halde, sözü edilen kuvvetlerden olup görev mevki, şekli ve müdahale derecesi itibariyle emniyet kuvvetlerine nazaran çok daha fazla silâhlı çatışmaya mâruz kalabilen jandarmaların silâh yetki ve halleri bir kanunla değil, ancak, Dahiliye Vekâleti Merkez Teşkilâtı vazifeleri hakkındaki 1624 sayılı Kanunun 12 ve 1706 sayılı Jandarma Kanununun 26 nci maddelerine göre çıkartılan 24 Aralık 1937 tarihli ve 2/7756 sayılı Jandarma Teşkilât ve Vazife Nizamnamesinin 270 nci maddesinde düzenlenmiş olup, söz konusu tüzük metninin mevcut hali jandarmayı kendisine karşı girişilen silâhlı eylemlerde yeterli bir güvenlik altında bulunduramamaktadır.

Nitekim, Komisyonumuzda açıklandığı üzere, 1970 yılı Haziran ayında İstanbul yöresinde girişilen eylemlerde ve hattâ Güney Doğu yöresinde günümüzde dahi karşılaşılabilen huzur ve asayişe müessir ve devletin güvenlik kuvvetlerine karşı olan silâhlı eylemlerde jandarma yukarıda değindiğimiz üzere kanuni açıklığın ve kanuni dayanağın mevcudolmayışı neticesinde bu eylemlere karşı önleyici, bastırıcı ve kendisini savunucu davranışlarında yeterli aktiflikten yoksun kalmıştır.

Ceza tevkif evlerimizde de kimi hâdiseler nedeniyle zaman zaman ortaya çıkan eylemlerin önlenmesi ve bastırılması çabalarında da jandarma kuvvetlerinin aynı yoksunluk ve sonuçları ile karşılaşmakta oldukları da tatbikattan gelen komisyon üyelerimiz tarafından ortaya konmuştur.

Yine asayişe etkiliyen, toplum düzeninin bozulmasına ve huzursuzluğun süregelmesine konu olan, idam veya ağır hapis cezasını gerektiren bir veya birkaçını işlemekten sanık veya hükümlü olup da haklarında tutuklama ve yakalama müzakeresi çıkarılan ve silâhlı dolaşarak emniyet ve asayişe tek başına veya toplu olarak fiilen tehdit ihlâl ettikleri anlaşılanların saklanması ve hattâ bunlara silâh ve cephaneye temin edilmesi veya temin edilmesine yardımcı olunması keyfiyeti de uygulamada karşılaşılan önemli bir sorundur.

Bu önemli sorunun çözümlenmesinde tasarı, huzur ve asayişin hâkim kılınmasını temin edecek etkin bir tedbir olarak cezai müeyyideler getirilmesini gerekli görmüştür.

Asayişe etkili fiillerin önlenmesi çabalarında karşılaşılan zorunluklar sonucu getirilen tasarı, gerek polis ve jandarmanın silâh kullanma hallerini ve yetkilerini; gerek idam veya ağır hapis cezasını gerektiren bir veya birkaçını işlemekten sanık veya hükümlü olup da haklarında tutuklama ve yakalama müzakeresi çıkarılan ve silâhlı dolaşarak emniyet ve asayişe tek başına veya toplu olarak fiilen tehdid ettikleri anlaşılanları saklayanlar veya sözü edilenlere silâh ve cephaneye temin eden yahut bunların temin edilmesinde yardımcı olanlar hakkında cezai müeyyideler koyarken bütün bunları kanuni kayıtlara bağlamış ve hukuk devleti ilkesinden uzaklaşmamayı amaç bilmıştır.

Arz edilen gerekçelerle getirilen ve belirtilen esasları ihtiva eden tasarı memleketimiz gerçekleri ve özellikle içinde bulunduğumuz ortam gözetilerek Komisyonumuzca da benimsenmiştir.

II - Millet Meclisi metninin 1, 2, 3, 4, 5, 6 ve 7 nci maddeleri Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

III - Tasarının mahiyeti gözetilerek Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulması da kararlaştırılmıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü	(Bu kanunda sözcü)	Kâtip
Sakarya	İstanbul	Balıkesir	Ankara
M. Trıǧlı	Muhallifim	N. Demirel	M. Ulusoy

Gereğe eklidir.

E. Özden

Aydın	Adana	Denizli	Gaziantep
C. Coşkun	M. Öztekin	A. K. Turgut	İ. Kutlar

KARŞI OY GEREKÇESİ

Süleyman Demirel Hükümeti tarafından tanzim ve Meclislere sunulan (Asayişe müessir bâzı fiillerin önlenmesi hakkında kanun tasarısı) bundan evvel, Anayasa ve Adalet Komisyonuna gelmiş, tümü üzerinde görüşmelere başlanmıştı. Tartışmalar uzun sürdüğünden Komisyon önümüzdeki Çarşamba günü toplanmak üzere dağılmıştır. Durum bu halde iken, tasarının bugün Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunda bir Geçici Komisyona havale edilmesi hususu oya konmuş ve kabul edilmiştir. Bu karar üzerine bugün Geçici Komisyon tasarımı müzakere etmiştir. Bu tasarı her bakımdan Anayasa hukumuza, ve Ceza Kanununun genel prensiplerine aykırıdır. Bu nedenlerle tasarının tümüne muhalif kaldım. Muhalefetimin gerekçelerini aşağıda arz ediyorum :

1. Tasarının 1 ne maddesinde (Diğer kanun ve tüzüklerde yazılı yetkileri saklı kalmak üzere) cümlesi kullanılmıştır. Bütün hukukçularca bilindiği gibi, tüzüklerde yazılı kaideleri umumi olarak bir kanunla kanunlaştırmak mümkün değildir. O tüzüklerde ne gibi esaslar varsa bunları bu tasarıda zikretmek gerekir idi. Esasen tüzüklerde yazılı olanlar daima değişebilir, ortadan kaldırılabılır ve ilâve olunabilir. Bu bakımdan, 1 ne maddede zikredilen (Tüzüklerde) tâbirinin kaldırılması veya bu tüzüklerde yazılı hükümlerin bu tasarıda ayrı ayrı tadadedilmesi icabederdi.

2. 1 ne maddenin (B) bendinde yazılı (idam veya ağır hapis cezasını gerektiren suçlardan bir veya birkaçını işlemekten sanık) olanların da bu tasarının kapsamına girdiği belirtilmektedir. Halbuki idam veya ağır hapis cezasını gerektiren suçları işlemiş olanların bu suçlarla mahkûm olanlarla bir hizada mütalâa edilmelerine hukukî imkân yoktur. (B) bendinde yazılı sanıklara dair hükümlerin kaldırılması adalete uygun olurdu.

3. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ve buna mütenazır olarak meriyette olan İnfaz Kanunu; idareye hiçbir salâhiyet vermediği halde bu tasarıyla idareye geniş yetki verilmesinde isabet yoktur.

4. 2 ne maddede yazılı silâh kullanma yetkisinin Türk Ceza Kanununun 49 ne maddesiyle teminat altına alındığı düşünülmezsizin böyle bir hüküm sevk edilmesi birçok vazife suiistimallerine sebebiyet vereceği aşikârdır. Hele Millet Meclisi Komisyonu raporunda yazılı olduğu gibi, zabıtanın hayatını tahdî emniyete almak düşüncesiyle bu maddenin sevk edildiği nazariyesi, kabul edilir sebeplerden değildir.

5. Tasarının 3 ne maddesinde yazılı olan duruşmadan vâriste tutulma keyfiyeti de Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun umumî hükümlerine aykırıdır.

6. Tasarının 4 ne maddesinde yeni bir ceza müeyyidesi getirilmektedir. Kanunun başlığına göre böyle bir ceza müeyyidesinin bu tasarıda yer alması mümkün değildir. Bunun Ceza Kanununun bir faslına ilâve edilmesi icabederdi. Ayrıca bu maddede usul ve furuun karı veya kocanın ve kardeşin lehine fiil işlenirse tâyin edilecek cezanın 1/4 ü geçmemek üzere bir ceza tertibedileceği hükmü konulmuştur. Yakın akrabayı saklamak tabii görülmelidir. Buna ceza verilmesi tabiat kanunlarının inkârı mahiyetindedir. 4 ne maddenin ilk fıkrası içinde birkaç hal mütalâa edilmektedir. 2 ne fıkranın bu hallerden hangisine sâri olduğu anlaşılammaktadır.

Yukarda arz edilen sebeplere göre; Eski Süleyman Demirel Hükümeti tarafından getirilen (Asayişe müessir bâzı fiillerin önlenmesi hakkındaki kanun tasarısı) nın tümüne muhalif olduğumu arz ederim.

20 . 8 . 1971

Üye
Ekrem Özden

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ
METİN

Asayişe müessir bâzı fiillerin önlenmesi hak-
kında kanun tasarısı

MADDE 1. — Polis ve jandarma, diğer ka-
nun ve tüzüklerde yazılı yetkileri saklı kal-
mak üzere, aşağıda yazılı hallerde de silâh
kullanmaya yetkilidirler.

A) 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet
Kanununun 16 nci maddesinde yazılı hallerde,

B) (A) bendindeki yetkiler saklı kalmak
üzere, idam veya ağır hapis cezasını gerektiren
suçlardan bir veya birkaçını işlemekten sanık
veya hükümlü olup da haklarında tevkif veya
yakalama müzekkeresi çıkarılan ve silâhlı do-
laşarak emniyet ve asayişini tek başına veya top-
lu olarak fiilen tehdit ve ihlâl ettikleri anlaşı-
lanlardan, teslim olmaları için İçişleri Bakan-
lığınca tesbit edilen tarihte başlamak üzere 10
günden az ve 30 günden çok olmamak şartıyla
verilecek mûhlet ile ad, san ve eylemleri de be-
lirtilerek sanık veya hükümlünün dolacağı böl-
gelerde mûtat vasıtalarla ve uygun görülen ya-
yın organlarıyla Radyo ve Televizyonla da ilân
edilenlerin belirtilen süre sonuna kadar adli
makamlara, zabıtaya veya her hangi bir resmî
mercie teslim olmamaları hallerinde.

MADDE 2. — Birinci maddenin (B) bendin-
de sayılan hallerde :

a) Sanık veya hükümlünün teslim olması
için yapılan (Teslim ol) ihtarından sonra,

b) Polis veya jandarmaya karşı silâh kul-
lanmaya filhal teşebbüs etmeleri halinde ise ih-
tara lüzum olmaksızın.

Silâh kullanılır.

Müşademe sırasında; sanık veya hükümlüye
müşademe veya kaçmada yardımcı olanlar
haklarında da birinci fıkra hükmü uygulanır.

MADDE 3. — Bu kanun hükümleri dairesin-
de silâh kullanan polis veya jandarma hakkında
hazırlık soruşturması Cumhuriyet Savcıları ve-
ya yardımcıları tarafından bizzat yapılır. Dâ-
va açıldığında sanık duruşmadan vâreste tutu-
labilir ve hakkında açığa alma, işten el çek-
tirme işlemi uygulanmaz.

MADDE 4. — Her kim birinci maddenin
(B) bendinde sayılan sanık veya hükümlüyü

Cumhuriyet Senatosu

GEÇİCİ KOMİSYONUN KABUL ETTİĞİ
METİN

Asayişe müessir bâzı fiillerin önlenmesi
hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Millet Meclisi metninin 1 nci
maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisi metninin 2 nci
maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisi Metninin 3 nci
maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Millet Meclisi metninin 4 nci
maddesi aynen kabul edilmiştir.

(S. Sayısı : 1659)

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

saklar veya silâh, cephane temin eder veyahut bunların sağlanmasında yardımcı olursa, eylemi daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde üç yıldan aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasıyla cezalandırılır. Şu kadar ki, bu ceza müddeti asıl cürüm için kanunda tâyin edilen cezanın yarısını geçemez.

Bu fiili usul ve firuunun ve karı veya kocasının ve kardeşinin lehinde olarak işliyen kimse, asıl cürüm için kanunda tâyin edilen cezanın dörtte birini geçmemek üzere cezalandırılır.

Fiilin icrasında faillerle evvelce ittifak etmiş ve cürmü neticelendirmekte yardımcı bulunmuş olmaksızın usul ve firuunu ve karı veya kocasını ve kardeşini saklıyan kimseye ceza verilmez.

MADDE 5. — Birinci maddenin (B) bendinde yazılı ilânın başlangıcı ve ne suretle yapılacağı Adalet ve İçişleri bakanlıklarınca 6 ay içinde müştereken düzenlenecek bir yönetmelikte gösterilir.

MADDE 6. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Geçici komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 5. — Millet Meclisi metninin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Millet Meclisi metninin 6 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Millet Meclisi metninin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

